

1837 10. Dec. 1888: 1. Beh. af Lovf. om Universitetets og Kommunitetets Lønningsforh. 1838

— Jeg kunde altsaa ønske, at der blev oprettet en Post i Religionshistorie eller sammenlignende Religionsvidenskab, og ligeledes maa Kunsthistorie betragtes som en Post, der er saa vigtig, at dens Besættelse ikke skal afhænge af, om der tilfældig er en Person til Stede, som kan bære denne Post; skulde der en Gang ikke være Noget til Stede, mener jeg, man skal fremkalde ham. Saa er der fremdeles Literaturhistorien, den sammenlignende Literaturhistorie og ganske særlig de nyere Sprogs Literaturhistorie. Det er ogsaa en Videnskab, som det vilde være overordentlig formaalstjenligt, om man kunde sikke en Plads ved vort Universitet. Endelig er der en Videnskab, som man efterhaanden har kastet og strøget; det er den Videnskab, man kalder Æsthetiken eller Videnskabten om det Skønne. Af Motiverne til Lovforslaget vilde de Herrer kunne se, hvorledes to andre Videnskaber leve paa denne forulykkede Videnskabs Rester. Der skjuler sig som bekendt bag ved denne Sag en meget mærkelig Historie, en Historie, som der vil blive talt om her i Landet langt ind i næste Aarhundrede og maaske længere. Der skjuler sig en Tragedie bag ved denne Historie. Jeg skal ikke fordybe mig i denne Sag. Jeg staar ingenlunde saaledes, at jeg giver Universitetet og Universitetets høie Bestyrelse den hele Skyld i, at denne Tragedie netop har formet sig saaledes, som den har formet sig. Jeg mener, der er stor Skyld paa begge Sider, og jeg kalder det netop en Tragedie, fordi jeg mener, at Skylden ogsaa er der, hvor Lidelsen er kommen. Men det er nu en Gang stet, og jeg mener ikke, denne Sag skal oprettes derved, at der nu oprettes et Professorat i Æsthetik; jeg mener desvære, at denne Sag har udviklet sig gjennem saa mange Aar paa en saadan Maade, at den er uoprettelig tabt. Men jeg tror paa den anden Side, at det vilde være en smuk Opgave for denne lovgivende Forsamling, om den vilde prøve paa ad en anden Vej at raade Bod paa denne Sag. Og jeg tror, at dette høie Thing ogsaa i Fremtiden lige overfor Historiens Dom vilde komme til at staa ret smukt, hvis det en Gang — jeg stiller intet Forslag nu, og jeg tror ikke, Tiden er kommen netop nu i dette Øieblik; men jeg vilde ved de Antydninger, jeg er kommen med, gjerne bygge den aller-

første Grund til, at man en Gang tog denne Sag op og prøvede paa, om man ikke paa dette Punkt, der er saa sørgeligt, og hvor saa dyrebare Interesser ere bleve krænkede, kunde bringe en Freds slutning til Veie i Nærdernes Verden. Jeg tror da, at megen Bitterhed, der hersker her i Landet, vilde kunne fjernes, vilde kunne udslættes, og jeg tror, at dette høie Thing vilde komme til at staa smukkere, hvis det ikke var hange for at tage denne Sag op en Gang paa et andet Sted og under en anden Lovs Behandling. Og hvis jeg i Fremtiden er Medlem af dette Thing, vil jeg betragte det som en af de Opgaver, der vente mig, at prøve paa, om jeg skulde kunne udrette Noget i denne Sag.

Jeg kommer endelig til det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet, og her faar jeg rigtignok ogsaa ved at se over Listen, som man tænker sig udfyldt, og som i alt Væsentligt falder sammen med, hvad det er nu, det Indtryk, at der er en vis fattigdom over dette saa overordentlig vigtige, i praktisk Henseende overordentlig vigtige Fakultet. Der er kun eet Professorat i Jysk — det er ikke ganske værdigt for vort Folk, at Forholdet er saa. Der er et Professorat i Astronomi. Jeg beder det høie Thing ikke opfatte det, som om jeg stod her og gjorde Forslag til en hel Række Udvidelser, som jeg til 2den Behandling videre vilde arbejde for — nei jeg staar her som den, der prøver paa at lægge den første Grund eller udsaa den første Sæd af Tanter, som ikke paa et eller to Aar skal bære Frugt, men i en længere Fremtid. Jeg vil her egentlig gøre opmærksom paa en Vej, som allerede er indslaaet af den høitærede Kultusminister, og som jeg i ganske overordentlig Grad billiger, og jeg beder ham om at gaa videre paa denne Vej, og det er i Retning af at benytte videnskabeligt dannede Mænd, som ere ansatte ved de Institutioner, som ere nøie knyttede til Universitetet, at benytte disse Mænd til tillige at holde Forelæsninger. Det ser saa fattigt ud, at vi kun have een Professor i Zoologi, men der bødes derpaa ved, at to af vore Museumsinspektorer have Paalæg om at holde Forelæsninger hver over den Afdeling af Museet, som de ere henvisste til at vaage over. Jeg tror, det er en udmærket Indretning; jeg tror, at man ad denne Vej, ad